

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 8 Sayı: 36 Volume: 8 Issue: 36

Şubat 2015 February 2015

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

SAĞLIK KURUMLARI YÖNETİCİLİĞİ LİSANS BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN ÖZ YETERLİLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF SELF-EFFICACY LEVELS OF UNDERGRADUATE STUDENTS STUDYING IN THE DEPARTMENT OF HEALTH INSTITUTIONS MANAGEMENT

İsa GÜL*

Orhan ADIGÜZEL**

Öz

Bu araştırmanın amacı, Sağlık Kurumları Yöneticiliği lisans bölümünde eğitim gören öğrencilerin öz yeterlilik düzeylerini incelemektir. Araştırmanın evrenini Afyon Kocatepe Üniversitesine bağlı Afyon Sağlık Yüksek Okulu bünyesinde bulunan tüm Sağlık Kurumları Yöneticiliği öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma Kasım-Aralık 2014 tarihleri arasında 316 öğrenciye anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın veri toplama aşamasında, Sherer ve arkadaşları (1982) tarafından geliştirilen ve Gözüm ve Aksayan (1999) tarafından Türkçe'ye çevrilip güvenilirlik ve geçerlik çalışması yapılan "Öz Etkililik-Yeterlik Ölçeği" kullanılmıştır. Verilere göre, ölçeğin güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alpha) .81 olarak bulunmuş ve veriler tek yönlü ANOVA, bağımsız gruplar için t-testi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin öz yeterlilik ölçeği puan ortalaması 85.68 ± 11.21 'dir.

Anahtar Kelimeler: Öz Yeterlilik, İnanç, Sağlık Kurumları Yöneticiliği.

Abstract

The aim of this study is to determine the self-efficacy levels of undergraduate students studying in the department of Health Institutions Management. Target population of this study is all of the students studying in the department of Health Institutions Management in Afyon Kocatepe University Afyon Health Training School. The study is implemented by applying a survey to 316 students between November and December 2014. In data collection of the study, "Self-Efficacy Scale", which was developed by Sherer et al. (1982) and whose reliability and validity studies were conducted by Gözüm and Aksayan (1999) after translating the scale into Turkish. According to the data, reliability coefficient (Cronbach Alpha) is calculated as .81 and the data is analyzed by using one-way ANOVA and independent samples T-test. According to the results of the study, the students' average points of self-efficacy scale is 85.68 ± 11.21 .

Keywords: Self-Efficacy, Belief, Health Institutions Management.

1. Giriş

Öğrenmeyi etkileyen bazı faktörler vardır. Bu faktörlerden bazıları olgunlaşma, güdüler, duyu organları, zekâ, yaş, dikkat, hazır bulunuşluluk, uyarıcı azlığı, fiziki koşullar, psikolojik ortam ve öz yeterlilik algısıdır. Öz yeterlilik algısı, sosyal öğrenme kuramı içerisinde yer alan bir kavramdır (Çetin, 2008: 101-102). Sosyal öğrenme kuramına göre, bireyler edilgin olarak değil, bizzat kendi eylemlerini düzenleyerek ve inisiyatif kullanarak kendilerini biçimlendirmektedirler. Bireyin geleceğe dönük amaçları belirlemesinde ve yaşantısında, bulunan çevreyi kontrol altına almada öz yeterlilik inançları etkili olmaktadır (Çubukçu ve

* Doktora Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Kurumları Yönetimi ABD., isagul233@gmail.com.

** Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü.

Girmen, 2007: 3). Türkçe'ye "yetkinlik beklentisi", "öz yeterlik beklentisi", "öz yeterlik inancı", "öz yeterlik algısı", "öz yetkinlik", "öz yeterlik" gibi çeşitli terimlerle çevrilen "self efficacy" kavramı (Tabancalı ve Çelik, 2013: 1168), 1977 yılında Stanford Üniversitesi'nden ünlü psikolog Albert Bandura'nın bilişsel davranış değişikliği bağlamında algılanan öz yeterlilik kavramını ortaya atmasıyla irdelenmiştir. Bandura'ya göre, sağlıklı olma, yüksek başarı ve sosyal bütünleşme ile öz yeterlilik algısı arasında güçlü bir ilişki saptanmıştır. Öz yeterlilik kavramı, okul başarısı, duygusal bozukluklar, zihinsel ve fiziksel sağlık, kariyer seçimi ve sosyo-politik değişim gibi çeşitli alanlarda uygulanmıştır. Bu kavramla birlikte eğitim, sosyal davranışlar, sağlık ve kişilik psikolojisi önemli bir değişken haline gelmiştir. Öz yeterlilik, sosyal bilişsel kuramın anahtar yapısını temsil etmektedir (Schwarzer ve Fuchs, 1995).

2. Literatür Özeti

Yeterlik inancı, (efficacy belief) Albert Bandura'nın Sosyal Öğrenme Teorisi'nde öne çıkardığı ve bu teorinin merkezini oluşturan bir konudur. Öz yeterlilik, bireylerin olası durumlar ile başa çıkabilmek için gerekli olan eylemleri ne kadar iyi yapabildiklerine ilişkin yargılarıyla ilgilidir. Bu yargılar, doğru ya da yanlış etkinliklerin ve çevresel düzenlemelerin seçimini etkilemektedir (Bıkmaz, 2002: 199). Öz yeterlilik, bireylerin yaşamlarını etkileyen olayların üstesinden gelme kapasite ve becerileri hakkındaki inançları olarak tanımlanmaktadır. Öz yeterlilik inançları, bireylerin karşılaştıkları olaylar karşısında ne hissettiği, ne düşündüğü, bireyin kendini nasıl motive ettiği ve ne tür davranışlar sergilediğini belirlemektedir. Bu inançlar, dört ana süreçle birlikte etkisini göstermektedir. Bunlar, bilişsel, güdüsel, duygusal ve seçim süreçlerini kapsamaktadır (Bandura, 1994). Algılanan öz yeterlilik ise, bireylere verilen yeteneklerin ortaya çıkarılma inançları üzerinde durmaktadır (Bandura, 1997). Öz yeterlilik, bireylerin herhangi bir eyleme ait sonuç beklentisini etkileyebilmektedir. Sonuç beklentisi, belirli eylemlerin olumlu ya da olumsuz sonuçlarına yönelik inanç yargısıdır. Sosyal öğrenme kuramına göre, güçlü öz yeterliliğe sahip bireylerin gelecekteki eylemlerine yönelik sonuç beklentileri daha pozitif ya da daha az negatif beklentilere sahiptir (Luszczynska vd., 2005: 441).

Öz yeterlilik, bireyin becerilerinin bir fonksiyonu olmayıp, bireyin becerisini ya da becerilerini kullanarak yapabileceklerine ilişkin yargılarının bir sonucu ortaya çıkmaktadır (Azar, 2010: 236). Diğer bir ifadeyle bireyin, belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip, başarılı şekilde yapabilmeye yeteneğine dair yargısıdır (Aksoy ve Diken, 2009: 30). Öz etkililik, gerçekçi olmayan iyimserlikle ve hayallerle aynı değildir. Aksine, deneyime dayanır, mantıklı olmayan riski almaya yol açmaz ve bireyin yeteneklerini geliştirmesiyle atak davranışlara öncülük eder. Bireyin kendi yeteneklerini ve kapasitesini daha objektif şekilde değerlendirmesini sağlar (Yiğitbaş ve Yetkin, 2003: 7). Öz yeterlilik inancı aynı zamanda bireylerin bir sorunla ya da hoş olmayan bir deneyimle karşılaştıklarında, ne kadar çaba sarf edeceklerini ve ne kadar süre bu sorunla yüz yüze kalabileceklerini de belirlemektedir. Herhangi bir zorluk karşısında kalan bireyin kendi yetenekleri konusunda önemli endişeleri mevcutsa, birey güçlük durumunu ortadan kaldırmak için çabalarını yavaşlatabilir ya da tamamen bu işten vazgeçebilir. Diğer yandan, yeteneklerine güveni tam olan birey güç durumda daha çok çaba harcayacak ve bunu çözmek için azimli davranacaktır (Bıkmaz, 2002: 199).

Literatürde öz yeterlilik algısı, temel olarak üç farklı kapsamda değerlendirilmektedir. Bunlardan ilki göreve özel öz yeterlilik algısıdır. Bazı araştırmacılar, öz yeterliliğin göreve özel olduğunu ve sadece kısıtlı oranda, o görevle ilişkili başka görevlere de genellenebileceğini düşünmektedirler. İkinci tip öz yeterlilik algısı ise, alana özel öz yeterliliktir ve yönetsel öz yeterlilik algısı da bu kapsamda değerlendirilmektedir. Üçüncü olarak, genel öz yeterlilik algısından bahsedilmektedir. Genel öz yeterlilik algısı, bireyin karşılaşılabileceği tüm zorluklarla ilgilidir ve diğer öz yeterlilik tiplerine göre daha değişmez bir yapıda olduğu vurgulanmaktadır. Öz yeterlilik algısının yarattığı etkiler içerisinde belki de en önemlisi; bu kavramın, kişinin gelecekteki iş performansını geçmiş performansından bile daha yüksek oranda açıklayabilme gücüne sahip olmasıdır. Bu açıdan öz yeterlilik algısı kişilerin girişimcilik süreçlerindeki göstermeleri gereken yüksek performansın bir açıklayıcı faktörü olarak görülebilir (Çetin, 2011: 74).

Öz yeterlilik yetenekli olmaya değil, ama kişinin kendi kaynaklarına güvenmesine karşılık gelir. Bir durumla baş etmede yeterli becerileri olan, ancak öz yeterliliği düşük olan birey, söz konusu becerilerini harekete geçiremeyecektir. Öz yeterlilik kavramı, bir eylemin planlanması, gerekli becerilerin farkında olunması ve örgütlenmesi, zorluklarla birlikte elde edilecek kazançların gözden geçirilmesi sonucunda oluşan güdülenme düzeyi gibi öğeleri içerir. Güçlü bir öz yeterlilik başarı ve iyilik halinin oluşmasını ve en önemlisi kişisel gelişimi ve becerilerin çeşitlenmesini sağlar. (Yıldırım ve İlhan, 2010: 302).

Bandura'nın (1977: 195) sosyal öğrenme kuramında, bireysel etkililik inançları dört önemli bilgi kaynağına bağlıdır. Bireyin öz yeterlilik düzeyi bu dört kaynağa bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Bunlar;

* *Başarı Deneyimleri:* Bireyin daha önce yaptığı davranışların ya da eylemlerin tekrar yapılması başarıyı arttırabilir. Bireyin bir eylemi başarılı bir şekilde yapacağına inanması da öz yeterlilik düzeyini arttıran bir faktördür. Ancak bir işin yapılması esnasında ortaya çıkan başarısızlık bireyin öz etkililik düzeyini düşürebilir. Özellikle bir eylemin başlangıç safhalarında ortaya çıkan olumsuzluklar bireyi daha çok etkiler. Sonuç olarak bireyin etkililik düzeyini, yaşadığı olumsuz durumların zamanlaması ve durumun ne denli negatif etkiye sahip olduğu belirler.

* *Dolaylı Deneyimler:* Bireylerin birçok inancı başkalarından etkilenecek ortaya çıkmaktadır. Bir kişinin öz yeterlilik düzeyini yalnızca kendisinin yaşadığı deneyimler belirlemez. Öz yeterlilik düzeyi aynı zamanda başka bireylerin yaşadığı deneyimlerin gözlemlenmesi sonucu etkilenebilir. Başka birinin başarılı bir eylem yaptığını gören kişi kendisinin de bunu yapacağını düşünebilir veya bu durumun tersini de düşünmek mümkündür.

* *Sözel İkna:* Sözel ikna, kişinin başarısını etkileyen bir başka unsur olarak görülmektedir. Bireylerin başkaları tarafından desteklenmesi yapacağı eylemlerin gerçekleşmesinin önünü açmaktadır. Birey zorluklarla karşılaştığında kendisine verilen sözel destek öz yeterliliğini artırabilir ve bu durumun üstesinden gelmesini sağlayabilir.

* *Duygusal Durumlar:* Bireylerin yaşadığı stres ya da zor durum kişisel öz yeterliliğini etkileyen bir bilgi kaynağıdır. Yine tehdit edici bir durumun üstesinden gelme öz yeterliliği etkileyebilir. Kaygı verici veya stresli durumlarda bireylerin doğru karar vermesi mümkün olmayabilir. Aynı zamanda böyle duygusal çalkantılar yaşanan durumlarda bireysel başarı etkilenebilmektedir.

Öz yeterlilik bireylerin hissettikleri, düşündükleri ve eyleme dönüştürdükleri durumların kişiler arasındaki farklılığını ortaya koymaktadır. Düşük öz yeterlilik düzeyine sahip bireyler, çaresizlik, endişe ve bunalım gibi olumsuz duygulara kapılmaktadırlar. Öz yeterliliği yüksek bireyler ise, karar vermede, kavrama süreçlerinde ve akademik başarıda daha üstündür. Yüksek öz yeterliliği olan kişiler, görevlerin üstesinden gelmek için daha çok çaba harcarlar. Önemli amaçları vardır, bu amaçlara sıkı sıkıya bağlıdırlar. Eylemleri düşüncelerinde şekillenir, gelecekte karşılaşılabilecekleri olumlu ya da olumsuz senaryoları önceden tahmin edebilirler (Kumar ve Lal, 2006: 249). Öz yeterlilik düzeyi, harekete geçmek için güdüleri engelleyebilir ya da artırabilir. Öz yeterliliği yüksek olan bireyler daha karmaşık ve riskli görevleri seçebilirler, hedefleri yüksektir ve bu hedeflere ulaşmak için azimle çalışırlar (Keskin ve Orgun, 2006: 93).

Öz yeterlilik, herhangi bir durumda bireylerin vereceği tepki ve davranış çerçevesinde belirmektedir. Bazı bireyler kendilerini tehdit eden durumlarda endişeye kapılır ve bu durumdan kaçınma eğilimi göstermektedir. Karşılaşılan durum bireysel yetenekleri aşmaktadır. Ancak bir kısım birey de, karşılaştığı durum karşısında kişisel yeteneklerini kullanarak bir karar vermektedir. Etkilik inancı, kişilerin herhangi bir caydırıcı durumda, karşılaşılan bu duruma ne kadar süre karşı koyacaklarını belirlemektedir (Bandura, 1977: 194).

Bandura'nın, öz-yeterlik algısının bireyin a) etkinliklerinin seçimini, b) güçlükler karşısındaki sebatını c) çabalarının düzeyini ve d) performansını etkilediği konusundaki görüşü birçok araştırmaya konu olmaktadır. Araştırma sonuçları Bandura'yı doğrulamakta, bir

durumla ilgili öz yeterlilik algısı yüksek olan bireylerin, bir işi başarmak için büyük çaba gösterdiklerini, olumsuzluklarla karşılaştıklarında kolayca geri dönmediklerini, ısrarlı ve sabırlı olduklarını göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında, öz yeterlilik algısı eğitimde üzerinde durulması gereken önemli özelliklerden biri olarak görülmektedir (Aşkar ve Umay, 2001: 1). Öz yeterlilik algısı ile yüksek veya düşük başarı arasında da anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Yüksek başarıya sahip bireyler her zaman, sahip oldukları yeteneklerinden dolayı üstlenmiş oldukları görevi başarıyla yapabileceklerine inanırlar. Ancak düşük başarılı insanlar herhangi bir görevi başarıyla tamamlama konusunda kendilerinden yeterli bir biçimde emin değillerdir ve bunu davranışlarıyla ortaya koyarlar (Epçaçan ve Demirel, 2011: 124).

Yüksek öz yeterlilik algısına sahip öğrencilerin ise en belirgin özellikleri öğrenmede etkin ve katılımcı olmalarıdır. Yüksek öz yeterlilik algısına sahip öğrenciler, düşük öz yeterlilik algısına sahip öğrencilere göre akademik konularda daha gayretli, ısrarlı ve sabırlı davranmaktadırlar. Derse ilişkin zorluklarla karşılaşıldığında öz yeterlilik algısı yüksek olan öğrenciler daha çok çalışırken, düşük öz yeterlilik algısına sahip öğrenciler ise çalışmayı daha çabuk yarıda bırakmaktadırlar (Epçaçan ve Demirel, 2011: 124). Öğrencilerin düşük öz yeterliliğe sahip olma durumları uzun sürdüğünde öğrenilmiş çaresizlik ortaya çıkabilir. Bu yüzden, öz yeterlilik inancının ve öz yeterlilik kaynağını oluşturan faktörlerin bilinmesi yararlı olacaktır. Öğrencilerin öz yeterlilik kaynakları ve bu kaynakların öz yeterlilik inançlarını ne derece etkilediği bilindiği takdirde öğrenmeyle ve performansla ilgili öz yeterlilik inançları da geliştirilebilir (Arslan, 2012: 1907).

Öz yeterlilik literatürüne genel olarak bakıldığında, çalışmalar daha çok öğretmenler (Karacaoğlu, 2008; Aksoy ve Diken, 2009; Üstüner vd., 2009; Ekici vd., 2012; Tepe ve Demir, 2012) ve öğretmen adaylarına (Akbulut, 2006; Azar, 2010; Öksüz ve Coşkun, 2012; Akgün, 2013; Saracaloğlu vd., 2013; İkiz ve Yörük, 2013; Uysal ve Kösemen, 2013;) yoğunlaşmaktadır. Bu çalışmaların yanında sağlık çalışanları (Baysal, 2010; Uyaniker, 2014), hemşirelik (Yiğitbaş ve Yetkin, 2003; Okçin ve Gerçeklioğlu, 2013) ve ebelik (Özkahraman ve Yıldırım, 2012) öğrencilerine yönelik de çalışmaları görmek mümkündür.

Sağlık Kurumları Yöneticiliği lisans programında eğitim gören bireylerin, gelecekte hastaneler ve diğer sağlık kuruluşlarında yönetici olma potansiyellerinin muhtemel olması nedeniyle öz yeterlilik düzeylerinin yüksek olması beklenmektedir. Çünkü sağlık kurumları; yönetilmesi zor, birçok meslek grubunu barındıran karmaşık organizasyonlardır. Bu yüzden sağlık kurumlarını yönetirken birçok zorlukla mücadele etmek gerekir. Aynı zamanda sağlık yöneticileri; kendine güvenen, doğru kararlar alan, zorluklara boyun eğmeyen, girişimci, başarı için çaba sarf eden, bunun yanında iletişim becerilerini kullanabilen ve sabırlı insanlar olmak zorundadırlar. Tüm bu özellikler ise, öz yeterliliği yüksek bireylere ait nitelikleri açıklamaktadır.

3. Araştırma Metodolojisi

3.1. Evren ve Örneklem

Bu araştırma, Sağlık Kurumları Yöneticiliği lisans bölümü öğrencilerinin öz yeterlilik-etkililik düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon Sağlık Yüksek Okulu bünyesinde bulunan Sağlık Kurumları Yöneticiliği lisans bölümünde örgün olarak eğitim gören 561 öğrenciyi kapsamaktadır. Araştırma için tüm öğrencilere ulaşılmaya çalışılmış ancak, okulda bulunamayan, anketi doldurmak istemeyen ve anketi eksik dolduran öğrenciler dışında araştırma toplamda 316 öğrenciyle yapılmıştır. Araştırma Kasım - Aralık 2014 tarihleri arasında yapılmıştır.

3.2. Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Bu anket iki bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde yaş, cinsiyet, medeni durum, aile yapısı, öğrenime devam edilen sınıf gibi demografik göstergeler bulunurken, ikinci bölümde öz yeterlilik-etkililik ölçeği soruları bulunmaktadır. Öz-Etkililik-Yeterlilik Ölçeği, Sherer vd. (1982) tarafından geliştirilen ve Gözüm ve Aksayan (1999) tarafından Türkçe'ye uyarlanan bir veri toplama aracıdır. Ölçeğin Türkçe formunun oldukça yeterli güvenilirlik ve geçerlilik göstergelerine (aynı

örneklem için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .81, test-tekrar test güvenilirliği .92) sahip bir ölçme aracı olduğu saptanmıştır.

Öz-Etkililik-Yeterlik Ölçeği (ÖEYÖ), 5'li Likert tipi bir öz değerlendirme ölçeğidir. 23 maddelik ölçekte her bir madde için; 1-"beni hiç tanımlamıyor", 2-"beni az tanımlıyor", 3-"kararsızım", 4-" beni iyi tanımlıyor", 5-"beni çok iyi tanımlıyor" seçeneklerinden birisinin işaretlenmesi istenmektedir. Her madde için verilen puan esas alınır. Ancak 2, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 14, 16, 17, 18, 20, 22. maddeler ters yönde puan almaktadır. Böylece ölçekten en az 23 en fazla 115 puan alınabilmektedir. Ölçekteki maddeler herhangi spesifik bir davranışı göz önüne almaksızın genel anlamda davranışa başlama, davranışı tamamlama ve herhangi engelleyici bir durumda bile davranışı sürdürme isteğini değerlendirecek nitelikte hazırlanmıştır. Ölçekten alınan toplam puandaki yükselme bireyin öz-etkililik-yeterlik algısının iyi düzeyde olduğu anlamına gelmektedir (Gözüm ve Aksayan, 1999: 23). Ölçeğin dört alt faktörü vardır. Bunlar:

1. Davranışa başlama: 2, 11, 12, 14, 17, 18, 20, 22. maddeyi,
2. Davranışı sürdürme: 4, 5, 6, 7, 10, 16, 19. maddeyi,
3. Davranışı tamamlama: 3, 8, 9, 15, 23. maddeyi,
4. Engellerle mücadele: 1, 13, 21. maddeyi içermektedir.

Tablo 1: ÖEY Ölçeğinin Alt Grupları, Madde Sayısı ve Puan Aralığı

Alt Gruplar Madde	Madde Sayısı	Puan Aralığı
Davranışa Başlama (DB)	8	8-40
Davranışı Sürdürme (DS)	7	7-35
Davranışı Tamamlama (DT)	5	5-25
Engellerle Mücadele (EM)	3	3-15
Toplam (ÖEY)	23	23-115

Kaynak: Gözüm ve Aksayan, 1999.

4. Bulgular ve Değerlendirme

Bu bölümde anket yoluyla elde edilen verilerin analizi ele alınmaktadır. Katılımcılara ait sosyo-demografik göstergeler Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2: Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı (n:316)

Demografik Özellikler	Sayı	Yüzde	
Cinsiyet	Kadın	222	70.3
	Erkek	94	29.7
Yaş	17-18	43	13.6
	19-20	128	40.5
	21-22	102	32.3
	23 ve üstü	42	13.3
Medeni Durum	Bekâr	310	98.1
	Evli	6	1.9
Sınıf	1.sınıf	99	31.3
	2.sınıf	68	21.5
	3.sınıf	76	24.1
	4.sınıf	72	22.9
Ailenin Aylık Geliri (TL)	0-999	47	14.9
	1000-1999	104	32.9
	2000-2999	74	23.4
	3000 ve üstü	56	17.7
Babanın Eğitim Düzeyi	İlkokul	107	33.9
	Ortaokul	68	21.5
	Lise	87	27.5
	Üniversite	53	16.8
Annenin Eğitim Düzeyi	İlkokul	173	54.7
	Ortaokul	69	21.8
	Lise	56	17.7
	Üniversite Eğitimi Yok	10	3.2
	Eğitimi Yok	7	2.2

Kardeş Sayısı	1	105	33.2
	2	107	33.9
	3 ve üstü	99	31.3
Ailenin İkameti	İl Merkezi	148	46.8
	İlçe Merkezi	106	33.5
	Diğer	62	19.6
Bölümü isteyerek seçme durumu	Evet	257	81.3
	Hayır	58	18.4
Barınma	Ev	130	41.1
	KYK	65	20.6
	Özel Yurt	118	37.3
	Diğer	3	0.9
Meslek	Var	74	23.4
	Yok	242	76.6
Aile Yapısı	Çekirdek Aile	254	80.4
	Geniş Aile	50	15.8
	Tek Ebeveyn	11	3.5

Araştırma kapsamında bulunan öğrencilerin % 70.3'ü kadın (N=222), % 40.5'i 19-20 yaş aralığında (N=128), % 98.1'i bekâr (N=310), % 31.3'ü 1.sınıfta (N=99) eğitim görmektedir. Öğrencilerin % 80.4'ünün çekirdek aile yapısına sahip olduğu (N=254), % 76.6'sının mesleğinin bulunmadığı (N=242), % 41.1'inin evde barındığı (N=130), % 81.3'ünün sağlık kurumları yöneticiliği bölümünü isteyerek seçtiği (N=257), % 46.8'inin ailesinin il merkezinde (N=148) yaşadığı görülmektedir. Katılımcıların anne ve babalarının eğitim düzeyi incelendiğinde, annelerinin % 54.7'sinin ilkokul mezunu (N=173), babalarının da % 33.9'unun ilkokul mezunu (107) olduğu tespit edilmiştir. Mesleği bulunan öğrencilerin % 23'ünün hemşire, % 13'ünün sağlık memuru, % 8'inin acil tıp teknisyeni ve % 7'sinin de tıbbi sekreter olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3: Öz Yeterlilik Ölçeği ve Alt Ölçeklerinin Puan Ortalamaları (n:316)

Ölçek/Alt Ölçek	Orijinal Ölçek Alt ve Üst Değerler	Araştırmadan Elde Edilen Alt ve Üst Değerler	Ortalama Puan	Standart Sapma
Davranışa Başlama	8-40	10-40	30.28	4.86
Davranışı Sürdürme	7-35	9-35	26.25	4.22
Davranışı Tamamlama	5-25	10-25	19.65	3.02
Engellerle Mücadele	3-15	4-15	9.50	2.23
Genel Öz Yeterlilik	23-115	48-115	85.68	11.21

Tablo 3'te araştırmaya katılan öğrencilerin öz yeterlilik ölçeği puan ortalamaları gösterilmektedir. Sonuçlara göre, Sağlık Kurumları Yöneticiliği lisans bölümü öğrencilerinin toplam öz yeterlilik ölçeği puan ortalaması 85.68 ± 11.21 olup, öz yeterlilik düzeylerinin iyi olduğu söylenebilir.

Tablo 4: Öz Yeterlilik Algısının Cinsiyet Değişkenine Göre Analizi

Ölçek/Alt Ölçek	Cinsiyet		t	P
	Erkek n: 94 X \pm ss	Kadın n: 222 X \pm ss		
Davranışa Başlama	29.67 \pm 5.00	30.54 \pm 4.80	-1.451	0.148
Davranışı Sürdürme	25.88 \pm 5.13	26.40 \pm 3.77	-0.901	0.369
Davranışı Tamamlama	19.72 \pm 3.18	19.62 \pm 2.96	0.270	0.788
Engellerle Mücadele	9.70 \pm 2.32	9.41 \pm 2.19	0.594	0.283
Genel Öz Yeterlilik	84.98 \pm 12.55	85.98 \pm 10.61	-0.725	0.499

Katılımcıların cinsiyetlerine göre öz yeterlilik ölçeği puan ortalamalarına bakıldığında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0.05$). Davranışa başlama ($p=0.148$), davranışı sürdürme ($p=0.369$), davranışı tamamlama ($p=0.788$), engellerle mücadele ($p=0.283$) ve genel öz yeterlilik ($p=0.499$) boyutları, erkek ya da kadın öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı fark göstermemektedir.

Tablo 5: Öz Yeterlilik Algısının Yaş Değişkenine Göre Analizi

Ölçek/Alt Ölçek	Yaş Grupları				F	P
	17-18 n: 43 X±ss	19-20 n: 128 X±ss	21-22 n:102 X±ss	23 ve Üstü n:42 X±ss		
Davranışa Başlama	29.93±5.10	30.57±4.57	30.22±4.85	29.89±5.66	0.315	0.815
Davranışı Sürdürme	25.93±3.99	26.52±4.13	25.97±4.11	26.41±5.04	0.422	0.737
Davranışı Tamamlama	18.97±3.77	19.90±3.02	19.67±2.75	19.53±2.85	1.034	0.378
Engellerle Mücadele	9.26±2.19	9.57±2.27	9.34±2.30	9.83±2.00	0.681	0.564
Genel Öz Yeterlilik	84.11±12.66	86.57±10.61	85.21±10.75	85.68±12.75	0.604	0.613

Tablo 5'te araştırmaya katılan öğrencilerin öz yeterlilik ölçeğine verdikleri ortalama puanlar gösterilmektedir. Davranışa başlama ($p=0.815$), davranışı sürdürme ($p=0.737$), davranışı tamamlama ($p=0.378$), engellerle mücadele ($p=0.564$) ve genel öz yeterlilik ($p=0.613$) değerleri istatistiksel olarak anlamlı değildir. Katılımcıların yaş dağılımları dikkate alındığında, öz yeterlilik ölçeği puan ortalamalarına göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadığı söylenebilir.

Tablo 6: Öz Yeterlilik Algısının Bölümü İsteyerek Seçme Değişkenine Göre Analizi

Ölçek/Alt Ölçek	Bölümü İsteyerek Seçme		t	P
	Evet n: 257 X±ss	Hayır n: 58 X±ss		
Davranışa Başlama	30.70±4.80	28.35±4.75	3.369	0.001
Davranışı Sürdürme	26.46±4.23	25.21±4.02	2.052	0.041
Davranışı Tamamlama	19.81±2.96	18.92±3.25	2.028	0.043
Engellerle Mücadele	9.62±2.22	8.98±2.24	1.993	0.047
Genel Öz Yeterlilik	86.60±10.92	81.74±11.67	3.193	0.002

Tablo 6'ya göre, Sağlık Kurumları Yöneticiliği lisans bölümünü isteyerek seçme durumuna göre öz yeterlilik ölçeği puan ortalamaları arasında % 95 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu söylenebilir ($p<0.05$). Davranışa başlama ($p=0.001$), davranışı sürdürme ($p=0.041$), davranışı tamamlama ($p=0.043$), engellerle mücadele ($p=0.047$) ve genel öz yeterlilik ($p=0.002$) boyut ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Bu sonuca göre, bölümü isteyerek seçen öğrencilerin davranışa başlama, davranışı sürdürme, davranışı tamamlama, engellerle mücadele ve genel öz yeterlilik düzeyleri bölümü isteksiz seçen öğrencilere kıyasla daha yüksektir. Bireylerin herhangi eylemi isteyerek yapması ve isteyerek yaptığı eylemler esnasındaki hissettikleri duygular öz yeterliliği etkilediği için, bölümü isteyerek seçen öğrencilerin puan ortalamalarının yüksek olması literatürle uyumludur.

Tablo 7: Öz Yeterlilik Algısının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Analizi

Ölçek/ Alt Ölçek	Kardeş Sayısı			F	P
	1 n: 105 X±ss	2 n: 107 X±ss	3 ve Üstü n:99 X±ss		
Davranışa Başlama	29.96±4.47	30.99±4.65	29.92±5.44	1.639	0.196
Davranışı Sürdürme	25.66±4.02	27.02±3.84	25.99±4.77	3.005	0.051
Davranışı Tamamlama	19.29±2.82	19.71±2.76	20.05±3.44	1.627	0.198
Engellerle Mücadele	9.35±2.26	9.44±2.02	9.67±2.46	0.559	0.572
Genel Öz Yeterlilik	84.26±10.01	87.17±10.52	85.71±11.27	1.783	0.170

Tablo 7'de öğrencilerin öz yeterlilik ölçeği puan ortalamaları gösterilmektedir. Davranışa başlama ($p=0.196$), davranışı sürdürme ($p=0.051$), davranışı tamamlama ($p=0.198$), engellerle mücadele ($p=0.572$) ve genel öz yeterlilik ($p=0.170$) boyutlarında anlamlı fark bulunmamıştır. Katılımcıların kardeş sayısına göre, öz yeterlilik puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı söylenebilir.

Tablo 8: Öz Yeterlilik Algısının Ailenin İkameti Değişkenine Göre Analizi

Ölçek/ Alt Ölçek	Ailenin İkameti			F	P	LSD Test Fark
	İl Merkezi n: 148 X±ss	İlçe Merkezi n: 106 X±ss	Diğer n:62 X±ss			
Davranışa Başlama	30.22±5.09	31.20±4.38	28.83±4.80	4.781	0.009	İlçe Merkezi-Diğer
Davranışı Sürdürme	26.20±3.91	26.69±4.33	25.59±4.71	1.358	0.259	-
Davranışı Tamamlama	19.76±3.15	19.72±2.80	19.24±3.12	0.707	0.494	-
Engellerle Mücadele	9.36±2.32	9.85±2.10	9.20±2.20	2.176	0.115	-
Genel Öz Yeterlilik	85.56±11.43	87.49±10.25	82.87±11.81	3.382	0.035	İlçe Merkezi-Diğer

Tablo 8'de öğrenci ailelerinin ikamet ettiği yerleşim yerine göre öz yeterlilik ölçeği puan ortalamaları gösterilmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin ikametüne göre davranışa başlama boyut ortalamaları ($p=0.009$) ve genel öz yeterlilik ($p=0.035$) boyut ortalamaları arasında % 95 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu söylenebilir. Davranışa başlama ve genel öz yeterlilik boyutlarında hangi gruplar arasında fark olduğunu saptamak için Post Hoc testlerinden LSD Test kullanılmıştır. Gruplar arası farkın İlçe Merkezi-Diğer gruplarından kaynaklandığı saptanmıştır ($p<0.05$). Davranışı sürdürme ($p=0.259$), davranışı tamamlama ($p=0.494$) ve engellerle mücadele ($p=0.115$) boyut ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Sonuçlara göre, ailesi ilçede yaşayan öğrencilerin davranışa başlama öz yeterlilik düzeylerinin daha yüksek olduğu ve genel öz yeterlilik inançlarının daha güçlü olduğu söylenebilir. Aile ikameti "Diğer" olan bireyler köy, kasaba vb. yerlerde yaşamaktadır.

Tablo 9: Öz Yeterlilik Algısının Ailenin Yapısı Değişkenine Göre Analizi

Ölçek/ Alt Ölçek	Ailenin Yapısı			F	P
	Çekirdek n: 254 X±ss	Geniş n: 50 X±ss	Tek Ebeveyn n:11 X±ss		
Davranışa Başlama	30.24±4.72	29.93±5.55	32.27±4.75	1.054	0.350
Davranışı Sürdürme	26.33±4.18	25.66±4.65	27.10±3.15	0.759	0.469
Davranışı Tamamlama	19.58±3.02	20.00±3.30	19.56±1.93	0.409	0.665
Engellerle Mücadele	9.46±2.30	9.60±1.92	10.09±1.86	0.453	0.636
Genel Öz Yeterlilik	85.62±11.11	85.19±12.49	89.03±7.56	0.539	0.584

Tablo 9'da, öz yeterlilik algısının aile yapısı değişkenine göre analizi gösterilmektedir. Davranışa başlama ($p=0.350$), davranışı sürdürme ($p=0.469$), davranışı tamamlama ($p=0.665$), engellerle mücadele ($p=0.636$) ve genel öz yeterlilik ($p=0.584$) boyutlarında anlamlı fark saptanmamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin öz yeterlilik inançlarının aile yapılarına göre istatistiksel olarak farklılık göstermediği söylenebilir. Bu sonuca göre, öğrencilerin çekirdek aileye, geniş aileye ya da tek ebeveyne sahip olması öz yeterlilik inançlarında değişikliğe neden olmamaktadır.

Tablo 10: Öz Yeterlilik Algısının Ailenin Aylık Geliri Değişkenine Göre Analizi

Ölçek/Alt Ölçek	Ailenin Aylık Geliri (TL)				F	P
	0-999 n: 47 X \pm ss	1000-1999 n: 104 X \pm ss	2000-2999 n: 74 X \pm ss	3000 ve Üstü n: 56 X \pm ss		
Davranışa Başlama	31.06 \pm 4.37	29.74 \pm 4.78	30.15 \pm 4.45	31.50 \pm 5.47	2.007	0.113
Davranışı Sürdürme	26.91 \pm 3.89	26.38 \pm 4.49	25.80 \pm 3.71	26.08 \pm 4.73	0.713	0.545
Davranışı Tamamlama	19.61 \pm 3.06	19.60 \pm 2.95	19.68 \pm 2.96	19.71 \pm 3.33	0.021	0.996
Engellerle Mücadele	9.68 \pm 2.16	9.58 \pm 2.06	9.56 \pm 1.97	9.30 \pm 2.54	0.314	0.815
Genel Öz Yeterlilik	87.27 \pm 10.59	85.32 \pm 11.01	85.21 \pm 9.77	86.60 \pm 13.46	0.495	0.686

Tablo 10'a göre öğrencilerin ailelerinin aylık geliri öz yeterlilik inançlarında farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiş ve davranışa başlama ($p=0.113$), davranışı sürdürme ($p=0.545$), davranışı tamamlama ($p=0.996$), engellerle mücadele ($p=0.815$) ve genel öz yeterlilik ($p=0.686$) boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Bu sonuçlara göre, ailenin aylık gelirin az ya da çok olması öğrencinin öz yeterliliğinde farklılığa neden olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 11: Öz Yeterlilik Algısının Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Analizi

Ölçek/Alt Ölçek	Annenin Eğitim Düzeyi				F	P	LSD Test Fark
	İlkokul n: 173 X \pm ss	Ortaokul n: 69 X \pm ss	Lise n: 56 X \pm ss	Üniversite n: 10 X \pm ss			
Davranışa Başlama	29.92 \pm 4.79	30.25 \pm 5.35	31.07 \pm 4.26	31.40 \pm 5.79	0.976	0.404	-
Davranışı Sürdürme	26.07 \pm 4.27	26.54 \pm 4.08	26.18 \pm 4.29	26.70 \pm 3.65	0.251	0.860	-
Davranışı Tamamlama	19.48 \pm 3.18	20.24 \pm 2.69	18.92 \pm 2.68	21.60 \pm 2.01	3.636	0.013	İlkokul-Üniversite Ortaokul-Lise Lise-Üniversite
Engellerle Mücadele	9.44 \pm 2.22	9.78 \pm 2.17	9.31 \pm 2.17	9.90 \pm 2.51	0.657	0.579	-
Genel Öz Yeterlilik	84.93 \pm 11.65	86.83 \pm 10.38	85.49 \pm 10.45	89.60 \pm 8.68	0.929	0.427	-

Tablo 11'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerinin öğrenci öz yeterlilik algısı üzerinde farklılık oluşturup oluşturmadığı analiz edilmiş ve sadece davranışa tamamlama boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel farklılık saptanmıştır ($p=0.013$). Davranışa tamamlama boyutunda hangi gruplar arasında fark olduğunu belirlemek için Post Hoc testlerinden LSD Test kullanılmıştır. Bu test sonucuna göre; İlkokul-Üniversite, Ortaokul-Lise ve Lise-Üniversite grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Davranışa başlama ($p=0.404$), davranışı sürdürme ($p=0.860$), engellerle mücadele ($p=0.579$) ve genel öz yeterlilik ($p=0.427$) boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Buna göre, annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin davranışa tamamlama öz yeterlilik inancı daha yüksektir.

Tablo 12: Öz Yeterlilik Algısının Babanın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Analizi

Ölçek/ Alt Ölçek	Babanın Eğitim Düzeyi				F	P
	İlkokul n: 107 X±ss	Ortaokul n: 68 X±ss	Lise n: 87 X±ss	Üniversite n: 53 X±ss		
Davranışa Başlama	30.52±4.29	30.01±5.52	30.06±5.02	30.66±4.78	0.315	0.814
Davranışı Sürdürme	26.53±4.08	25.97±4.23	26.34±4.47	26.03±4.02	0.313	0.816
Davranışı Tamamlama	19.84±3.04	19.43±2.99	19.75±2.91	19.45±3.21	0.372	0.773
Engellerle Mücadele	9.69±2.24	9.00±2.13	9.82±2.18	9.32±2.26	2.185	0.090
Genel Öz Yeterlilik	86.60±10.53	84.43±11.76	85.99±11.29	85.47±11.26	0.549	0.649

Tablo 12'ye göre, araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının eğitim düzeylerinin öğrenci öz yeterlilik algısı üzerinde farklılık oluşturup oluşturmadığı analiz edilmiştir. Analiz sonucuna göre, davranışa başlama ($p=0.814$), davranışı sürdürme ($p=0.816$), davranışı tamamlama ($p=0.773$), engellerle mücadele ($p=0.090$) ve genel öz yeterlilik ($p=0.649$) boyut ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır. Sonuç olarak, öğrencilerin babalarının eğitim düzeyleri, öğrenci öz yeterlilik algısında farklılığa neden olmamaktadır.

5. Tartışma ve Sonuç

Sağlık Kurumları Yöneticiliği lisans bölümü öğrencilerinin öz yeterlilik düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada, araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin öz yeterlilik ölçeği puan ortalaması 85.68 ± 11.21 'dir. Bu sonuca göre, öğrencilerin öz yeterlilik düzeyinin iyi olduğu görülmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öz yeterlilik ölçeği puan ortalamaları erkek ya da bayan öğrenciye göre farklılık göstermemektedir. Bu durum, günümüzde erkek ve bayan öğrencilerin aynı sorumluluk inançlarına sahip olmasından kaynaklanmış olabilir. İkiz ve Yörük'ün (2013) "Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlilik Düzeyleri ile Aile İşlevlerinin İncelenmesi" adlı çalışmasında, öğretmen adaylarının öz yeterlilik düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Akbulut'un (2006) öz yeterlilik ilişkisine bağlı olarak müzik öğretmeni adaylarının cinsiyetlerine göre müzik dersine ilişkin öz yeterlilik inançlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın bulunmadığı görülmüştür. Çubukçu ve Girmen'in (2007) çalışmasında, sosyal öz yeterlilik algıları açısından cinsiyet faktörünün etkili olmadığı bulgularımızı destekler niteliktedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş grupları ve öz yeterlilik ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Keskin ve Orgun'un (2006) çalışmasında, öğrencilerin yaş grupları ile öz yeterlilik ölçeği toplamı, davranışı sürdürme, davranışı tamamlama ve engellerle mücadele alt ölçek puanları arasında yapılan analiz sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Araştırmadan elde edilen dikkat çekici bir diğer bulgu, Sağlık Kurumları Yöneticiliği lisans bölümünü isteyerek seçen öğrencilerin genel öz yeterlilik ortalamasının daha fazla olduğudur. Okçin ve Gerçeklioğlu'nun (2013) çalışmasında, okudukları bölüme isteyerek gelen öğrencilerin karşılaştıkları sorunlarla baş etme konusunda, engelleri aşmada daha kararlı davrandıkları belirtilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin medeni durumlarına göre öz yeterlilik ölçeği ortalamaları arasında istatistiksel olarak farklılık bulunmamıştır. Yine katılımcıların kardeş sayısına göre öz yeterlilik puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Yentür ve arkadaşlarının (2008) Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin öz-etkililik yeterlilik düzeylerini ölçmek için yaptığı çalışmada öğrencilerin kardeş sayısı durumu ile öz-etkililik ve yeterlilik düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin ailelerinin ikamet ettiklere yere göre istatistiksel olarak farklılık bulunmuştur. Ailesi ilçe merkezinde bulunan öğrencilerin davranışa başlama ve genel öz yeterlilik puan ortalamaları daha yüksektir. Sezer ve arkadaşlarının (2006) yaptığı çalışmada, araştırmamızdan elde edilen bulguları destekler özellikte ve ilçede büyüyen gençlerin öz yeterlilik algıları köyde büyüyen öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin ailelerinin yapısı ve babalarının eğitim düzeyi öz

yeterlilik inançlarında farklılık oluşturmazken, annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin davranışı tamamlama öz yeterlilik inancı daha yüksektir. Özkahraman ve Yıldırım'ın (2012) çalışmasında, analiz sonucunda aile tipi, anne ve babanın eğitim durumları ile öz yeterlik puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. Bulgulara göre, sınıf düzeyi ile öğrencilerin öz yeterlilik algıları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak fark bulunmamıştır. Uysal ve Kösemen (2013), öğretmen adaylarının öz yeterlilik inançlarının sınıf düzeyine göre değişmediği sonucuna ulaşmışlardır. Kahyaoğlu ve Yangın (2007) çalışmasında araştırma sonuçlarını destekleyecek şekilde öğretmen adaylarının öz yeterlik algılarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini tespit etmişlerdir. Yiğitbaş ve Yetkin'in (2003) çalışmasında; I., II., III., ve IV. sınıf öğrencilerin öz yeterlilik ölçeği ve alt grup puan ortalamalarının birbirine çok yakın olduğu ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak önemsiz olduğu saptanmıştır. Araştırma sonuçlarından yola çıkarak, öz yeterlilik her birey için önemli olmasının yanında, öğrenciler için ayrı bir önem taşımaktadır. Öz yeterliliği yüksek öğrencilerin daha başarılı, daha aktif ve girişimci, olumsuz durumların üstesinden gelmek için çaba harcaması beklenen bir durumdur. Bu bakımdan öğrencilerin öz yeterliliklerinin artırılması için, eğitim veren akademisyenler ve aileleri tarafından desteklenmesi gerekmektedir. Bunun yanında, öğrencilere bazı sorumlulukların verilmesi ve başarılı eylemlerin ödüllendirilmesi öz yeterliliği daha da arttıracaktır.

KAYNAKÇA

- AKBULUT, Efe (2006). "Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleklerine İlişkin Öz Yeterlik İnançları", *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 3, S. 2, s. 24-33.
- AKGÜN, Fatma (2013). "Öğretmen Adaylarının Web Pedagojik İçerik Bilgileri ve Öğretmen Öz-Yeterlik Algıları ile İlişkisi", *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 3, S. 1, s. 48-58.
- AKSOY, Veysel ve Diken, İbrahim H (2009). "Rehber Öğretmen Özel Eğitim Öz Yeterlik Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, C. 10, S. 1, s. 29-37.
- ARSLAN, Ali (2012). "İlköğretim Öğrencilerinin Öz Yeterlik İnancı Kaynaklarının Öğrenme ve Performansla İlgili Öz Yeterlik İnancını Yordama Gücü", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, C. 12, S. 3, s. 1907-1920.
- AŞKAR, Petek ve Umay, Aysun (2001). "İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Bilgisayarlarla İlgili Öz-Yeterlik Algısı", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 21, s. 1-8.
- AZAR, Ali (2010). "Ortaöğretim Fen Bilimleri ve Matematik Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlilik İnançları", *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 6, S. 12, s. 235-252.
- BANDURA, Albert (1977). "Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change", *Psychology Review*, Volume: 84, Issue: 2, pp. 191-215.
- BANDURA, Albert (1994). *Self-efficacy*. In v. S. Ramachandran (ed.), *Encyclopedia Of Human Behavior*, 4,71-81. New York: Academic Press.
- BANDURA, Albert (1997). *Self-Efficacy: The Exercise of Control*. Newyork: Freeman.
- BAYSAL, Ebru (2010). *Hemşirelerde Öz-Yeterlilik İnancı Ve İş Doyumunu İlişkisi: Bir Üniversite Hastanesinde Saha Çalışması*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- BIKMAZ, Fatma H. (2002). "Fen Öğretiminde Öz-Yeterlilik İnancı Ölçeği", *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, C. 1, S. 2, s. 197-210.
- ÇETİN, Barış (2008). "Marmara Üniversitesi Sınıf Öğretmeni Adaylarının Bilgisayarlarla İlgili Öz-Yeterlilik Algılarının İncelenmesi", *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi*, C. 11, s. 101-114.
- ÇETİN, Fatih (2011). "Örgüt İçi Girişimcilik Öz Yeterlilik Algısı ve Kontrol Odağının Rolü", *Business and Economics Research Journal*, Volume : 2, Number: 3, pp. 69-85.
- ÇUBUKÇU, Zühal ve Girmen, Pınar (2007). "Öğretmen Adaylarının Sosyal Öz-Yeterlilik Algılarının Belirlenmesi", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 8, S. 1.
- EKİCİ, Erhan, Ekici, Fatma T., ve Kara, İzzet (2012). "Öğretmenlere Yönelik Bilişim Teknolojileri Öz-Yeterlilik Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması", *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 31, (Ocak 2012/1), s. 53-65.
- EPÇAÇAN, Cevdet ve Demirel, Özcan (2011). "Okuduğunu Anlama Öz Yeterlilik Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 4, S. 16, s. 120-128.
- GÖZÜM, Sebahat ve Aksayan, Seçil (1999). "Öz Etkililik-Yeterlilik Ölçeği'nin Türkçe Formunun Güvenilirlik ve Geçerliliği", *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, C. 2, S. 1.
- İKİZ, F. Ebru ve Yörük, Canan (2013). "Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlilik Düzeyleri ile Aile İşlevlerinin İncelenmesi", *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2013 Kış, (6/1), s. 228-248.
- KAHYAOĞLU, Mustafa ve Yangın, Selami (2007). "İlköğretim Öğretmen Adaylarının Mesleki Öz Yeterliliklerine İlişkin Görüşleri", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, C. 15, S. 1, s. 73-84.
- KARACAOĞLU, Ö. Cem (2008). "Öğretmenlerin Yeterlilik Algıları", *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 5, S. 1, s. 70-97.
- KESKİN, Gülseren Ü. ve Orgun, Fatma (2006). "Öğrencilerin Öz Etkililik-Yeterlilik Düzeyleri ile Başa Çıkma Stratejilerinin İncelenmesi", *Anatolian Journal of Psychiatry*, S. 7, s. 92-99.

- KUMAR, Rajesh ve Lal, Roshan (2006). "The Role of Self-Efficacy and Gender Difference among the Adolescents", *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology*, July, Vol. 32, No. 3, pp. 249-254.
- LUSZCZYNSKA, Aleksandra, Scholz, Urte ve Schwarzer, Ralf (2005). "The General Self-Efficacy Scale: Multicultural Validation Studies", *The Journal of Psychology*, Vol. 139, No. 5, pp. 439-457.
- OKÇIN, F. Albayrak ve Gerçeklioğlu, Gül (2013). "Öğrencilerin Öz-Etkililik-Yeterlilik Algıları ve Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi", *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, C. 2, S. 1, s. 40-51.
- ÖKSÜZ, Yücel ve Coşkun, Kerem (2012). "Öğretmenlik Uygulaması I-II Derslerinin Zihin Engelliler Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlilik Algılamaları Üzerindeki Etkisi", *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, C. 13, S. 2, s. 131-155.
- ÖZKAHRAMAN, Şükran ve Yıldırım, Belgin (2012). "Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Öz Yeterlilik Durumlarının Belirlenmesi", *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 2012-3, s. 53-65.
- SARACALOĞLU, A. Seda; Yenice, Nilgün ve Özden, Barış (2013). "Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Öz-yeterlilik Algılarının ve Akademik Kontrol Odaklarının İncelenmesi", *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 34 (Temmuz 2013/II), s. 227-250.
- SCHWARZER, Ralf and Fuchs, Reinhard (1995). *Changing Risk Behaviors And Adopting Health Behaviors: The Role Of Selfefficacy Beliefs*. A Bandura (ed), *Self-efficacy in Changing Societies*. New York, Cambridge University Press, pp. 259-288.
- SEZER, Fahri; İşgör, İ. Yücel; Özpolat, A. Ragıp ve Sezer, Mukaddes (2006). "Lise Öğrencilerinin Öz Yeterlilik Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi", *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 13, s. 129-137.
- SHERER, Mark; Maddux, James E.; Mercandante, Blaise; Prentice-dunn, Steven; Jacobs, Beth and Rogers, Ronald W. (1982). "The Self-Efficacy Scale Construction And Validation". *Psychological Reports*, Vol. 51, No. 2, Oct 1982, pp. 663-671.
- TABANCALI, Erkan ve Çelik, Kazım (2013). "Öğretmen Adaylarının Akademik Öz-Yeterlilikleri ile Öğretmen Öz-Yeterlilikleri Arasındaki İlişki" *International Journal of Human Sciences*, Volume 10, Issue 1, pp. 1167-1184.
- TEPE, Duygu ve Demir, Kamile (2012). "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öz-Yeterlilik İnançları Ölçeği", *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 12, S. 2, s. 137-158.
- UYANIKER, E. Adar (2014). *Yönetici Hemşirelerin Genel Öz Yeterlilik İnancı İle Zaman Yönetimi Arasındaki İlişki*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- UYYSAL, İbrahim ve Kösemen, Selin (2013). "Öğretmen Adaylarının Genel Öz-Yeterlilik İnançlarının İncelenmesi", *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, C. 3, S. 2, s. 217-226.
- ÜSTÜNER, Mehmet; Demirtaş, Hasan; Cömert, Melike ve Özer, Niyazi (2009). "Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öz-Yeterlilik Algıları", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl 9, Sayı 17, s. 1-16.
- YENTÜR DONİ, Nebiye; Şimşek, Zeynep; Gürses, Gülcan ve Özer, M. Selim (2009). "Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Öz-Etkililik Yeterlilik Düzeyleri", *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, C. 4, S. 12, s. 21-34.
- YILDIRIM, Fatma ve İlhan, İ. Özgür (2010). "Genel Öz Yeterlilik Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması", *Türk Psikiyatri Dergisi*, C. 21, S. 4, s. 301-308.
- YİĞİTBAŞ, Çağla ve Yetkin, Ayşen (2003). "Sağlık Yüksek Okulu Öğrencilerinin Öz-Etkililik-Yeterlilik Düzeyinin Değerlendirilmesi", *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, C. 7, S. 1, s. 6-13.